

4.2.3. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Tavoitteena on vahvistaa jokaisen oppilaan liikunnallisen elämäntavan edistämistä, opetukseen osallistumista ja oppimisen edellytyksiä sekä liikunnan merkitystä kokonaisvaltaisena elämäntaitona. Liikunnallisella elämäntavalla on myönteinen vaikutus muun muassa oppilaiden vireystilaan, keskittymiseen, oppimiseen, motoriseen kehitykseen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Liikunnallinen elämäntapa on myös yhteydessä mielen hyvinvointiin, psyykkiseen sopeutumiseen ja selviytymiskykyyn sekä jaksamiseen. Terveys- ja oppimisvaikutusten lisäksi liikunnallisen elämäntavan edistäminen ja oppilaiden osallisuuden kokemus tukevat koulu yhteisön arkea ja toimintakulttuuria.

Koulupäivien aikana liikunnallista elämäntapaa edistävät oppituntien toiminnallisuutta vahvistavat pedagogiset ratkaisut, erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen, liikuntavälineiden monipuoliset käyttömahdollisuudet sekä liikkumista edistävät ratkaisut välitunneilla, siirtymätilanteissa ja koulun yhteisissä tilaisuuksissa. Liikunnallista elämäntapaa edistetään myös aamu- ja iltapäivätoiminnassa, kerho- ja harrastustoiminnalla, koulumatka- ja kuljetusjärjestelyillä sekä huomioimalla monipuoliset liikkumisen edellytykset koulujen ja niiden toimintaympäristöjen rakentamisessa ja käyttömahdollisuuksissa. Liikunnallisen elämäntavan edistämistä suunniteltaessa ja siihen liittyvissä järjestelyissä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus, oppilaiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen oikeus osallistumiseen sekä oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen perusopetuksessa kuuluu yhteistyö oppilaiden, kotien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa ja täsmentää soveltuvin osin lukuvuosisuunnitelmassa

- miten opetuksen järjestäjä mahdollistaa tarkoituksenmukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja toiminnan resursoinnin
- minkälaista osaamista, toimintaa, yhteistyötä ja rakenteellisia ratkaisuja koulujen toimintakulttuuri ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät opetuksen järjestäjän ja yksittäisten koulujen tasolla
- miten opetuksen järjestäjä ja koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista; mitkä ovat mahdolliset paikalliset painopisteet ja miten ne ilmenevät käytännössä (toimintakulttuurin periaatteiden kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- miten opetuksen järjestäjä toteuttaa liikunnallisen elämäntavan edistämistä ja miten toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään
- mitkä ovat oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat paikalliset tavoitteet ja erityiskysymykset (muilta osin oppimisympäristöjen ja

työtapojen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)

Paikallinen lisäys (otsikointi saattaa vielä muuttua eperusteisiin vietäessä ohjatun rakenteen mukaisesti, eikä lukujen numerointi vastaa lopullista, mutta helpottaa ehkä jäsentämistä tässä kohdin)

KOUVOLAN PAIKAILLINEN LISÄYS:

4.2.3 Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Kouvolassa tavoitteena on vahvistaa jokaisen oppilaan liikunnallista elämäntapaa, opetukseen osallistumista ja oppimisen edellytyksiä sekä korostaa liikunnan merkitystä kokonaisvaltaisena elämäntaitona. Liikkuminen tukee oppilaiden vireystilaa, keskittymistä, oppimista, motorista kehitystä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Opetusjärjestelyt ja toimintakulttuuri

Koulut rakentavat toimintakulttuuria, joka lisää oppilaiden päivittäistä liikkumista ja toiminnallisia työtapoja. Tilasuunnittelussa ja lukujärjestysten laadinnassa huomioidaan liikkumiseen kannustavat ratkaisut, joustavat ryhmittelyt ja samanaikaisopetuksen mahdollisuudet. Lähiliikuntapaikkoja, liikuntasuorituspaikkoja ja lähiluontoa hyödynnetään monipuolisesti. Liikunnallinen näkökulma ulotetaan myös iltapäivätoimintaan sekä kerho- ja harrastustoimintaan.

Liikunnallinen toimintakulttuuri ja yhteistyö

Liikunnallisen toimintakulttuurin kehittäminen perustuu yhteiseen ymmärrykseen liikkumisen merkityksestä oppimiselle. Henkilöstön pedagogista osaamista vahvistetaan tukemalla toiminnallisten työtapojen käyttöä ja jakamalla hyviä käytäntöjä. Ohjattu välituntitoiminta, oppilaiden osallisuutta vahvistava vertaistoiminta sekä yhteistyö huoltajien ja paikallisten urheiluseurojen kanssa muodostavat kokonaisuuden, joka tukee oppilaiden aktiivista arkea ja edistää turvallisia koulumatkoja.

Toimintakulttuurin kehittäminen ja arviointi

Liikunnallista toimintakulttuuria kehitetään osana koulun jatkuvaa laadunhallintaa ja itsearviointia. Kehittämisessä hyödynnetään oppilaiden, henkilöstön ja huoltajien näkemyksiä. Arvioinnin pohjana käytetään valtakunnallisia seurantamittauksia (Move!), Liikkuva koulu -arviointia sekä hyvinvointikyselyiden tuloksia. Koulu arvioi vuosittain tavoitteiden toteutumista, painottaen oppilaiden osallisuutta sekä turvallisen, tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen liikkumisen mahdollistamista kaikille.

Toteuttaminen ja seuranta koulun arjessa

Liikunnallista elämäntapaa toteutetaan läpi koulupäivän pedagogisilla ratkaisuilla, jotka vähentävät pitkäkestoista istumista ja lisäävät fyysistä aktiivisuutta kaikissa oppiaineissa. Koulupäiviin sisältyy mm.

- toiminnalliset ja kokemukselliset oppimistehtävät sekä ulkopedagogiikka
- aktiiviset tauot ja riittävän pitkät välitunnit
- harrastustoiminnan integrointi koulupäivän rakenteeseen

Toteutumista seurataan havainnoinnilla ja kyselyillä, ja kerättyä tietoa hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöjen ja työtapojen valinnalla tuetaan oppilaiden aktiivista toimijuutta ja liikkumisen mahdollisuuksia. Fyysisissä tiloissa huomioidaan muunneltavuus kalusteilla ja välineillä, jotka mahdollistavat ergonomisen vaihtelun ja toiminnallisen työskentelyn.

Työtavoissa huomioidaan:

- liikkeen ja kognitiivisen oppimisen yhdistämistä
- kehollisia ja draamallisia menetelmiä sekä parityöskentelyä liikkeessä
- oppilaiden osallistamista oppimistilanteiden ja -ympäristöjen suunnitteluun

Oppimisympäristöjen kehittämisessä huomioidaan esteettömyys ja turvallisuus, jotta kaikilla oppilailla on yhdenvertaiset mahdollisuudet aktiiviseen osallistumiseen.

5.4.4 Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus

Kunta voi järjestää maahanmuuttajille perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta. Valmistavan opetuksen lisäopetusta saavat oppilaat ovat perusopetuksen oppilaita. Opetusta järjestetään sellaiselle ulkomaalaistaustaiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa. Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus on tarkoitettu perusopetukseen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyville oppilaille, joilla ei ole vielä riittävää peruskielitaitoa koulun opetuskielessä. (Laki perusopetuslain muuttamisesta 103/2025 5 §.)

Perusopetukseen siirtyvillä oppilaille tarkoitetaan oppilaita, jotka ovat päättäneet valmistavan opetuksen samana tai sitä edeltävänä vuonna. Oppilaan edun kannalta on tarkoituksenmukaista, että hän siirtyy perusopetuksessa järjestettävään valmistavan opetuksen lisäopetukseen suoraan perusopetukseen valmistavan opetuksen päättymisen jälkeen.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen on tarkoituksenmukaista ohjata oppilaat, joilla on vielä perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen kehittyvä alkeiskielitaito (A1) opetuskielessä (Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus) tai puutteellinen tai vähäinen koulunkäyntihistoria. Myös oppilaat, jotka siirtyvät valmistavasta opetuksesta perusopetukseen sen loppuvaiheessa, voivat tarvita valmistavan opetuksen lisäopetusta.

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetus voidaan järjestää enintään vuoden ajaksi (Laki perusopetuslain muuttamisesta 103/2025 9 §). Oppilaan tarvetta valmistavan opetuksen lisäopetukseen arvioidaan säännöllisesti, ja se voidaan päättää vuoden aikana niissä oppiaineissa, joissa oppilas ei enää tarvitse sitä.

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetusta saavan oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen arvioinnin periaatteita.

Opetuksen tavoitteet ja sisältö

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan peruskielitaitoa opetuskielessä ja eri tiedonalojen kielissä. Peruskielitaidolla tarkoitetaan sellaisia suomen/ruotsin kielen valmiuksia, joita oppilas tarvitsee perusopetuksessa. Tiedonalojen kielen hallinnalla tarkoitetaan oppilaan valmiuksia lukea, ymmärtää ja tulkita eri oppiaineiden tekstejä sekä tuottaa niitä.

Valmistavan opetuksen lisäopetus on kielitietoista opetusta. Opetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen suullisesti ja kirjallisesti sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Oppilas etenee opinnoissaan paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettyjen vuosiluokkakohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Myös opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain on mahdollista valmistavan opetuksen lisäopetuksessa. Tällöin noudatetaan luvussa 5.4.3 kuvattuja periaatteita.

Opetukseen ohjaaminen ja opetuksen järjestäminen

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarve arvioidaan lähtökohtaisesti perusopetukseen valmistavan opetuksen loppuvaiheessa. Arvioinnin tekee perusopetukseen valmistavaa opetusta antanut opettaja yhteistyössä muiden oppilasta opettaneiden opettajien kanssa. Jos oppilas siirtyy

valmistavan opetuksen lisäopetukseen myöhemmin, arviointi tehdään yhteistyössä oppilasta opettavien perusopetuksen opettajien kanssa. Arviointi kohdistuu opetuskielen peruskielitaitoon ja eri oppiaineiden tiedonalojen kielen hallintaan.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen ohjataan lähtökohtaisesti ne oppilaat, joiden peruskielitaito opetuskielessä on pääasiassa vielä kehittyvän alkeiskielitaidon (A1) vaiheessa. Tällöin oppilas selviää useimmin toistuvista arkisista koulun kielenkäyttötilanteista. Hän osaa nimetä tuttuja asioita sekä tunnistaa puhutusta ja kirjoitetusta kielestä tuttuja sanoja ja ilmauksia, lyhyitä ohjeita ja tuttuja aiheita. Opetuspuheesta ja opetuksessa käytetyistä teksteistä hän ymmärtää aiheen kuvien ja ydinsanojen avulla ja osaa tuottaa lyhyitä tekstejä. Oppilas tarvitsee malleja ja tukea tekstien ymmärtämiseen, tulkitsemiseen ja tuottamiseen. (Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus.)

Oppilaalle voidaan laatia suunnitelma opintoja varten opettajien yhteistyönä. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan opetuskielen opetuksen tavoitteet erityisesti niissä oppiaineissa, joissa valmistavan opetuksen lisäopetusta annetaan sekä muut valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteet. Suunnitelmaa laativat opettajat käyvät keskustelun valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeesta ja tavoitteista oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus on joustavaa, suunnitelmallista ja oppilaan tarpeiden mukaan muuttuvaa. Valmistavan opetuksen lisäopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- tai yhteisopetuksena, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestämiseksi koulussa voidaan nimetä vastuuopettaja. Vastuuopettaja osallistuu yhteistyössä muiden opettajien kanssa oppilaan suunnitelman ja työjärjestyksen laatimiseen ja voi toimia myös yhteis- ja samanaikaisopettajana valmistavan opetuksen lisäopetuksessa.

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- oppilaan valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeen arviointi ja opetukseen ohjaamisen käytännöt
- yhteistyö perusopetukseen valmistavan opetuksen kanssa
- valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestämisen periaatteet, vastuut ja yhteistyökäytännöt
- oppilaan valmistavan opetuksen lisäopetuksen suunnitelman laatimisen periaatteet, jos suunnitelmaa käytetään
- oppilaiden opiskelun ja oppimisen seuraamisen ja valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeen arvioinnin käytännöt vuoden aikana

KOUVOLAN PAIKALLINEN TARKENNUS

Valmistava opetus

Kouvolassa järjestään perusopetukseen valmistavaa opetusta maahanmuuttotautaisille, Suomen ulkopuolella syntyneille esi- ja perusopetusikäisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole riittävästi suomen kielen taitoa. Heidät ohjataan opiskelemaan valmistavan opetuksen ryhmään tai inklusiiviseen valmistavaan opetukseen. Valmistava opetus voidaan toteuttaa myös joustavasti näiden yhdistelmänä.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa riittävät suomen kielen valmiudet ja muut valmiudet esi- ja perusopetuksessa opiskeluun. Valmistavassa opetuksessa noudatetaan kuntakohtaista valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa.

Esi- ja alkuopetuksen valmistava opetus järjestetään ensisijaisesti inklusiivisesti esi- ja alkuopetuksessa oppilaan omassa esiopetusryhmässä tai lähikoulussa. Tämä tukee lapsen ryhmäytymistä, koulupolun sujuvaa käynnistymistä ja kiinnittymistä. Oppilas voidaan ohjata myös erilliseen valmistavan opetuksen ryhmään, mikäli se arvioidaan hänen etunsa mukaiseksi.

Vuosiluokilla 3–9 valmistava opetus järjestetään ensisijaisesti valmistavan opetuksen ryhmässä. Valmistava opetus voidaan järjestää myös joustavasti osittain tai kokonaan inklusiivisena perusopetuksen ryhmässä.

Valmistavan opetuksen jälkeen oppilas siirtyy opiskelemaan hänelle määrättyyn lähikouluun.

Valmistavan opetuksen lisäopetus

Mikäli oppilaalla on vielä valmistavan opetuksen jälkeen kehittyvä alkeiskielitaito (A1.2) opetuskielessä, hänet voidaan ohjata korkeintaan vuoden kestäväan perusopetuksessa toteutettavaan valmistavan opetuksen lisäopetukseen. Lisäopetus voi olla tarpeen myös puutteellisen tai vähäisen koulunkäyntihistorian takia tai siksi, että oppilas siirtyy perusopetukseen sen loppuvaiheessa.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarve arvioidaan valmistavan opetuksen loppuvaiheessa. Lisäopetuksen tarve kirjataan valmistavan opetuksen päätteeksi tehtävään opinto-ohjelman arviointiosaan. Arviointia toteutetaan yhdessä oppilasta opettavien opettajien kanssa. Tuleva koulu saa tiedon lisäopetuksen tarpeesta perusopetukseen siirtymisen ja tiedonsiirtojen yhteydessä.

Tarve korkeintaan vuoden kestäväälle valmistavan opetuksen lisäopetukselle voidaan todeta myös perusopetuksessa, jos oppilaan edistyminen sitä edellyttää. Arvion lisäopetuksen tarpeesta tekevät tällöin oppilasta opettavat opettajat.

Valmistavan opetuksen lisäopetus suunnitellaan yhteistyössä opettajien ja resurssikeskuksen kanssa valmistavan opetuksen ja perusopetuksen nivelvaiheessa tai kun oppilas on ohjattu lisäopetukseen. Lisäopetus toteutetaan yleensä oppilaan omassa lähikoulussa. Valmistavan opetuksen lisäopetusta toteutetaan esimerkiksi viikoittaisena lisätukena tietyn oppiaineen tiedonalan kielen oppimiseen ja vahvistamiseen. Lisäopetusta voidaan toteuttaa myös ryhmämuotoisesti tai osittain ryhmämuotoisesti.

Oppilaalle laaditaan perusopetuksessa suunnitelma lisäopetuksen toteuttamisesta. Sen pohjana käytetään S2-suunnitelmaa, jonka laadinnasta vastaa luokanopettaja tai luokanvalvoja ja jonka laadintaan osallistuvat oppilasta opettavat opettajat. S2-suunnitelmaan kirjataan valmistavan opetuksen lisäopetuksen osalta toteuttamistapa; oppiaineet, joihin se erityisesti kohdistuu; lisäopetuksen tavoitteet ja vastuuopettaja(t).

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen vastuuopettajat seuraavat oppilaan edistymistä ja lisäopetuksen kohdentamista lisäopetusvuoden aikana. S2-suunnitelma päivitetään tarvittaessa vastaamaan oppilaan tilannetta.

10. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli ja kulttuuri identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin²⁸⁷.

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kielen ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä²⁸⁸, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

10.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvamista kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisönsä sekä antaa heille mahdollisuus omaksua saamelainen kulttuuriperintö. Tavoitteena on lisätä oppilaiden valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin saamen kielellä²⁸⁹. Silloin kun perusopetus on saamenkielistä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa saamen kielen osaamista ja kielen käyttöä. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus lujittuvat, kun oppilaat oppivat käyttämään kieltä yhteisölle ominaisella tavalla.

Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa otetaan huomioon eri saamen kielet ja niiden murteet sekä kielen sisältämä kulttuurinen tietous. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöönsä sekä myönteisen viestintäilmapiirin rakentamisen tärkeyttä osana oman elämänsä hallintaa ja kielellistä tapakasvatusta. Kielellisten taitojen kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kielen ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle että muille alkuperäiskansoille. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja

10.2. Romanit

Romanien opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden identiteetin kehitystä ja tietoisuutta omasta historiasta ja kulttuurista. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Opetus vahvistaa romanien kielen ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaille pyritään tarjoamaan romanikielen opetusta. Mahdollisuuksien mukaan heille tarjotaan myös romanikielistä opetusta. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden ikä ja romanikielen taito ja hyödynnetään romanikielistä yhteisöä ja mediaa.

10.3. Viittomakieliset

Viittomakielisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja viittomakielisestä yhteisöstä. Opetuksessa hyödynnetään viittomakielistä yhteisöä ja mediaa. Viittomakieltä käyttävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Perusopetuslain mukaan kuulovammaisille tulee tarvittaessa antaa opetusta myös viittomakielellä¹. Lain perusteluiden mukaan ainakin viittomakieltä ensimmäisenä kielenä oppineille kuuroille² opetus tulee antaa viittomakielellä. Viittomakielinen perusopetus voidaan toteuttaa joko viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä oppilaista. Viittomakielisen perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielen taitoa ja lisätä valmiuksia toimia erilaisissa ympäristöissä.

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaat vahvistavat valmiuksiaan vuorovaikutukseen viittomakielellä osana oman elämänsä hallintaa. Vuorovaikutustaitojen kehittyessä he saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Viittomakielisille kuuleville annetaan viittomakielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä viittomakielisen kommunikaation merkityksestä itselle ja viittomakieliselle yhteisölle.

10.4. Maahanmuuttotaustaiset oppilaat

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyyttä sekä identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat, kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Maahanmuuttotaustaisia oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän valintaa kuvataan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän erityisessä tehtävässä.

Oppilaan oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttotaustaiselle oppilaalle voidaan laatia suunnitelma opintoja varten. Mikäli oppilas on ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tullut tai muu maahanmuuttajalapsi tai nuori, jolle laaditaan kotoutumisen edistämiseksi annetun lain mukainen kotoutumissuunnitelma, voi oppilaalle laadittava suunnitelma olla osa sitä.

¹ Perusopetuslaki 10 § 2 mom.

² Hallituksen esitys eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi 86/1997 282 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 8 § 2 mom.

10.5. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikalliset, kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset ja ratkaistaan, miten opetus järjestetään. Opetussuunnitelman laadinnassa tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä kyseisten kieli- ja kulttuuriyhteisöjen kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten oppilaiden kielet, kielelliset valmiudet ja kulttuurinen tausta otetaan huomioon opetuksen järjestämisessä ja koulutyössä ja miten opetus käytännössä järjestetään
- minkälaisin toimenpitein oppilaiden kieli ja kulttuuri identiteettien kehittymistä tuetaan
- miten maahanmuuttotaustaisten oppilaiden siirtyminen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärään tapahtuu
- järjestetäänkö oman äidinkielen opetusta sekä miten tiedotetaan huoltajia sen merkityksestä ja saatavuudesta
- käytetäänkö maahanmuuttotaustaisen oppilaan oppimisen tukena suunnitelmaa opintoja varten.

KOUVOLAN PAIKALLINEN TARKENNUS:

Monikieliset oppilaat

Erilaiset kulttuurit nähdään voimavarana, ja kulttuurien vuorovaikutusta tuetaan. Kouvolan kouluissa arvostetaan kaikkia kieliä ja tiedostetaan kielten merkitys oppimisessa. Oppilaita rohkaistaan käyttämään ja kehittämään aktiivisesti osaamiaan kieliä. Lisäksi heitä ohjataan etsimään yhteyksiä osaamiensa kielten ja opetuskielen välille. Kunkin oppilaan suomen kielen taso otetaan opetuksessa huomioon. Kielitietoisuus on osa koulujen toimintakulttuuria ja läpäisee kaikki oppiaineet, mikä tukee kielitaidon kehittymistä ja oppiaineiden sisältöjen oppimista. Opetussuunnitelmassa monikulttuurisuuteen ja kieleen liittyviä kysymyksiä käsitellään laaja-alaista osaamista, toimintakulttuuria ja oppiaineita käsittelevissä luvuissa.

Monikielisten esiopetusikäisten oppilaiden suomen kielen opiskelu alkaa omassa esiopetusryhmässä. Lasten kaksi- tai monikielistä kieli-identiteettiä tuetaan ja heille tarjotaan tilaisuuksia käyttää ja omaksua kieliä toiminnallisesti ja leikinomaisesti. Esiopetuksessa luodaan myönteisiä kieltenoppimistilanteita ja rakennetaan pohjaa elinikäiselle kielten opiskelulle. Esiopetuksen keskeiset sisältöalueet harjaannuttavat kielen käytön eri toimintoihin, kotouttavat suomalaiseen kulttuuriin ja vertailevat suomalaista kulttuuria muihin kulttuureihin. Oppimisprosessit nivoutuvat kaikkiin esiopetuksen osa-alueisiin.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelu

Mikäli perusopetuksen oppilaan suomen kielen taito ei mahdollista suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelua, hänelle voidaan opettaa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää eli S2-oppimäärää Oppilas voi opiskella tätä oppimäärää joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän sijaan. Tämä on mahdollista myös, mikäli oppilaan peruskielitaito vaatii

vahvistamista. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja sisällöt on määritelty opetussuunnitelman oppiaineet -osiossa. Oppimäärä on sidottu vuosiluokkiin muiden oppiaineiden tavoin.

Kouvolan esi- ja perusopetuksessa opiskelevalle oppilaalle, joka opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, laaditaan oppimissuunnitelma, kun oppilas siirtyy esi- tai perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Tämä S2-suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja oppilasta opettavien opettajien kesken. Mikäli oppilas tarvitsee opiskelunsa tueksi muusta kuin kielitaidosta johtuvaa tukea, hänelle voidaan tehdä päätös oppilaskohtaisesta tuesta.

Oppilaan S2-suunnitelmassa kuvataan oppilaan koulunkäyntihistoria, vahvuudet ja tuettavat alueet, suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän järjestämistavat sekä tavoitteet, sisällöt, menetelmät ja arviointi. S2-suunnitelmassa kuvataan lisäksi muiden oppiaineiden eriyttämismenetelmät ja tavoitteet sekä työskentelytaitoihin liittyvät tavoitteet. Mikäli oppilas on ohjattu valmistavan opetuksen lisäopetukseen, suunnitelmassa kuvataan myös sen toteuttamistapa ja tavoitteet.

S2-suunnitelma arvioidaan, kun oppilas on opiskellut perusopetuksessa kokonaisen tai lähes kokonaisen lukuvuoden. Tarvittaessa suunnitelmaa päivitetään ennen tätä. Nämä tehdään yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja opettajien kesken.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää opiskelevien, kuten kaikkien oppilaiden opetuksessa, noudatetaan yhteisiä tavoitteita ja periaatteita. Keskeistä opetuksessa on kielitietoisuus, opiskeltavien asioiden eriyttäminen sekä oppilaan oppimista tukevien menetelmien käyttäminen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tarkoituksenmukaisuutta oppilaalle seurataan säännöllisesti koko peruskoulun ajan. Tavoitteena on siirtyminen suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun, mikäli oppilas on saavuttanut riittävän suomen kielen taidon oppilasta opettavien opettajien arvioimana.

Eryteisesti oppimäärän tarkastelua tehdään siirryttäessä toiselta luokalta kolmannelle sekä kuudennelta luokalta seitsemännelle. Oppilasta opettavien opettajien ja huoltajan näkemys oppilaalle soveltuvimmasta oppimäärästä käydään läpi koulun ja huoltajan kesken toisen ja kuudennen luokan kevätlukukaudella.

Oman äidinkielen opetus

Oman äidinkielen opetus tukee oppilaiden toiminnallisen kaksikielisyyden kehittymistä sekä vahvistaa heidän kieli- ja kulttuuri-identiteettiään. Oppilaan oman äidinkielen osaamista tuetaan mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa noudatetaan valtakunnallista oppilaan oman äidinkielen opetussuunnitelmaa ja Kouvolan perusopetuksen linjauksia.

Kouvolan kaupungin perusopetus järjestää oman äidinkielen (kotikielen) opetusta vuosiluokkien 1.-9. oppilaille. Huoltajille toteutetaan vuosittain kysely, jonka perusteella opetuksen tarve ja

järjestäminen arvioidaan. Opetusta järjestetään niissä kielissä, joissa oppilaita on riittävästi ryhmän muodostamiseksi.

Oman äidinkielen opiskelun aloittanut oppilas osallistuu opetukseen koko lukuvuoden ajan. Opetus järjestetään keskitetysti, eikä sitä välttämättä toteuteta oppilaan omassa koulussa. Opetus voidaan järjestää lähiopetuksena, etäopetuksena tai näiden yhdistelmänä.